

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Gf. III. 30.455/2012/5. szám

A Debreceni Ítéltábla a 198. számú „Juris-Invest” Tanácsadó, Befektető és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság (felszámoló szervezet címe, felszámolóbiztos: Kökényesi Róbert) megbízásából eljáró 198. számú Ügyvédi Iroda (ügyvédi iroda címe, ügyintéző: Dr. Karácsony József ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek-, a Dr. Vesztergom Imre ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) I. r., és a Dr. Nagy Ügyvédi Iroda (ügyvédi iroda címe, ügyintéző: Dr. Nagy Tibor ügyvéd) által képviselt alperes neve (alperes címe) II. r. alperes ellen szerződések érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében - amely perbe a felperes pernyertességének előmozdítása érdekében a Dr. Nagy István Péter Ügyvédi Iroda (ügyvédi iroda címe, ügyintéző: Dr. Nagy István Péter ügyvéd) által képviselt beavatkozó neve (beavatkozó címe) beavatkozott - a Debreceni Törvényszék 2012. június 19. napján kelt, 6.G.../2011/8. számú ítélete ellen az I. r. alperes részéről 11., a II. r. alperes részéről 10. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések alapján lefolytatott másodfokú eljárásban - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét megváltoztatja, az I. r. és a II. r. alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasítja.

Mellőzi az alpereseknek a felperes javára elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezését.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. r. alperesnek 199 750 (Egyszázkilencven-kilencezer-hétszázötven) Ft, a II. r. alperesnek 32 250 (Harminckettőezer-kettőszázötven) Ft perköltséget, az államnak - az adóhatóság külön felhívására - 188 700 (Egyszáznyolcvan-nyolcezer-hétszáz) Ft és 30 500 (Harmincezer-öttszáz) Ft le nem rótt eljárási illetéket.

Felhívja az I. r. alperest, hogy hivatalos lelet készítésének terhével fizessen meg további 62 900 (Hatvankettőezer-kilencszáz) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. r. alperesnek 341 700 (Háromszáznegyvenezer-hétszáz) Ft, a II. r. alperesnek 55 700 (Ötvenötezer-hétszáz) Ft másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A 2010. július 19-étől felszámolás alatt álló felperes (nevében a felszámoló) a 2011. január 14. napján benyújtott keresetlevelei alapján indult egyesített ügyekben fenntartott keresetében egyrészt a közte, mint engedményező és az I. r. alperes, mint engedményes között 2010. június 1. napján létrejött, a D. Kft-vel szemben fennálló 3 347 290 Ft követelésből 3 145 669 Ft követelésének az I. r. alperesre történő engedményezésére vonatkozó szerződés, másrészt a közte, mint engedményező és a II. r. alperes, mint engedményes között 2010. június 28-án megkötött, B.R.-el szemben fennálló 2 062 500 Ft összegű követeléséből 507 901 Ft követelésnek a II. r. alperesre történő engedményezésére vonatkozó szerződés érvénytelenségének a megállapítását kérte „A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról” szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 40. § (1) bekezdésének c.) pontja alapján.

E kereseti kérelmét elsődlegesen fenntartva utóbb másodlagosan a Cstv. 40. §-ának (2) bekezdése alapján kérte az I. r. alperesnek 3 145 669 Ft és annak a 2010. június 16. napjától a kifizetésig járó, a Ptk. 301/A. § (2) bekezdésében meghatározott mértékű késedelmi kamata, a II. r. alperesnek 507 901 Ft és annak a 2010. augusztus 19. napjától kezdődően járó ugyanilyen mértékű késedelmi kamata megfizetésére kötelezését.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Egyikük sem vitatta az engedményezés tényét és az alapján a kötelezettnek a részükre, mint engedményes részére történő teljesítését.

Az I. r. alperes azzal védekezett, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdés c.) pontjában meghatározott megtámadási ok vele szemben nem állapítható meg, egyrészt ugyanis az engedményezési szerződés megkötésekor a felperesnek kizárólag a beavatkozóval szemben volt még le nem járt követelése, ezért az engedményezési megállapodás megkötésével az I. r. alperesnek más hitelezőkkel szemben történt előnyben részesítése nem állapítható meg. Másrészt vitatta a rosszhiszeműségét, vagyis azt, hogy az engedményezési megállapodást a felperessel tudottan, a többi hitelező rovására kötötte meg.

A II. r. alperes a kereset elutasítását elsődlegesen amiatt kérte, hogy a felperes elmulasztotta a keresetindításra nyitva álló 90 napos határidőt, mivel az engedményezési szerződésből a felszámoló már 2010. augusztus 10. napján tudomást szerzett, ehhez képest a keresetlevelet csak 2011. január 14-én, vagyis a Cstv. 40. § (1) bekezdésében meghatározott 90 napos határidőn túl terjesztette elő.

Érdemben - az I. r. alperessel azonos indokok alapján - a Cstv. 40. § (1) bekezdés c.) pontja szerinti megtámadási ok megvalósulásának hiányára hivatkozott.

Hangsúlyozta azt is, hogy az engedményezési szerződés jellegénél fogva önmagában nem alkalmas a hitelező előnyben részesítésére, hiszen az engedményes követelése jogos, lejárt követelés, ezt a felperesnek mindenképpen ki kellett volna egyenlítenie.

A II. r. alperes álláspontja szerint a perindítás idő előtti is, mivel a felszámolás még nem fejeződött be, a felszámolási vagyon nincs értékesítve, így nem lehet tudni, hogy milyen mértékben fog kielégítést nyerni a beavatkozó, illetve a többi hitelező.

A felperesi beavatkozó a felperes módosított keresetének helytadó ítélet meghozatalát kérte.

Az elsőfokú bíróság a 8. sorszámú ítéletében a felperes javára az I. r. alperest 3 145 669 Ft, és annak a 2010. június 30. napjától a kifizetésig járó - az ítélet rendelkező részében meghatározott mértékű - késedelmi kamata, valamint 152 400 Ft perköltség, a II. r. alperest 507 901 Ft, annak a 2010. augusztus 19. napjától a kifizetésig járó - a rendelkező rész szerint meghatározott mértékű - késedelmi kamata, és 31 750 Ft perköltség 15 napon belül történő megfizetésére kötelezte.

Kötelezte továbbá az állam javára az I. r. alperest 188 700 Ft, a II. r. alperest 30 500 Ft le nem rótt eljárási illeték külön felhívásra történő megfizetésére.

Az ítéletben megállapított tényállás szerint a felperes a D. Kft. kötelezettel szemben fennálló 3 145 669 Ft összegű követelése 2010. július 1-jei engedményezésével az I. r. alperes felé a ... számú számla alapján fennálló 300 000 Ft, és a ... számú számla alapján fennálló 145 669 Ft összegű tartozását, míg a B.R. kötelezettel szemben fennálló 507 901 Ft összegű követelésének 2010. június 28-ai engedményezésével a II. r. alperes felé a ... számú számla alapján fennálló ugyanilyen összegű tartozását teljes körűen kiegyenlítette.

Az engedményezésről a felperes a D. Kft-t 2010. június 1-jén, míg B.R.-et 2010. június 28-án értesítette.

A kötelezettek az értesítés alapján az előbbi 2010. június 15-én teljesített az I. r. alperesnek, utóbbi pedig 2010. augusztus 18-án fizette meg II. r. alperes felé a tartozást.

A tevékenységet záró mérleg szerint a felszámolás kezdő időpontjában a felperes 1 000 174 657 Ft értékű vagyonnal rendelkezett, a kötelezettségei pedig 755 976 000 Ft-ot tettek ki.

A Debreceni Törvényszék jogerős végzésével jóváhagyott és a felszámoló által készített közbenső mérleg és jelentés szerint a felszámolási vagyont a felszámoló többszöri nyilvános pályázaton is megkísérelte értékesíteni, eredménytelenül.

A közbenső mérleg elkészítésének időpontjában a felperes 1 000 174 650 Ft értékben kimutatott eszközállománnyal rendelkezett, amelyből 108 899 000 Ft értéket képvisel a web áruház, 261 991 000 Ft-ot a tárgyi eszközök, 3 967 000 Ft értékű a felperes pénzeszköze, 599 860 000 Ft az új és használt gépekből és alkatrészekből álló forgóeszköz állomány, míg 289 940 000 Ft összegű volt a követelés.

Ezzel szemben a felszámolás elrendelésekor a felperesnek 69 000 000 Ft szállítói tartozása, és a beavatkozó felé összesen 646 000 000 Ft hiteltartozása állt fent.

A felszámolási eljárás során a felperes zálogjoggal terhelt vagyontárgyainak értékesítéséből 101 675 214 Ft bevétel keletkezett, amelyből a beavatkozó, mint zálogjogosult részére 55 191 108 Ft került kifizetésre.

Ezen kívül a bevételből a felszámoló felszámolói díja is kifizetésre került.

Az ítélet jogi indokolása szerint az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a felperes felszámolója a keresetindításra nyitva álló, a Cstv. 40. § (1) bekezdésében meghatározott 90 napos elévülési határidőt megtartotta. A felperes iratanyagának átadása a felszámolóbiztos részére ugyanis nem egy alkalommal történt, a felperes volt vezérigazgatója P.I. 2010. augusztus 10-én adta át az I. r. alperessel kötött engedményezési szerződést, további iratanyag nagyobb részét pedig 2010. november 5-én, illetve 9-én.

Az elsőfokú bíróság megítélése szerint ez utóbbi időpontban került a felszámoló abba a helyzetbe, hogy az adós cég vagyonáról, vagyoni helyzetéről, a szerződéses állományáról teljes képet alkosson, ezért ezt tekintette a tudomásszerzés időpontjának.

Az elsőfokú bíróság a Cstv. 40. § (1) bekezdés c.) pontjában meghatározott megtámadási ok fennállásának megállapításához szükséges három konjunktív törvényi feltétel egyikét sem találta az adott esetben megállapíthatónak. Ezért a Cstv. 40. § (1) bekezdés c.) pontjára hivatkozással előterjesztett elsődleges kereseti kérelmet mindkét alperessel szemben megalapozatlannak ítélte.

Alaposnak tartotta ugyanakkor a Cstv. 40. § (2) bekezdése alapján előterjesztett másodlagos kereseti kérelmet.

E törvényhely szerint az adós nevében a felszámoló visszakövetelheti az eljárás megindítására irányuló kérelem beérkezésének napját megelőző 60 napon belül és az azt követően nyújtott szolgáltatásokat, ha annak eredménye egy hitelező előnyben részesítése, és a szolgáltatás nem minősül a rendes gazdálkodás körébe tartozónak.

Az elsőfokú bíróság ítéleti indokolása szerint nem tartozik a rendes gazdálkodás körébe a követelés átruházás, mint szolgáltatás, amelyet egy már fizetéseképtelen helyzetbe került adós gazdálkodó szervezet annak érdekében nyújt egy hitelezőjének, hogy azzal lehetőséget teremtsen számára a hitelezői igényének beszámítás útján történő kielégítésére. Ezért megállapította, hogy a perben támadott szerződések egyike sem minősül a rendes gazdálkodás körébe tartozó ügyletnek.

Az elsőfokú bíróság a másik törvényi feltétel teljesülését is megállapíthatónak találta, mivel a perbeli engedményezési szerződés eredményeként az I-II. r. alperes, mint a felperes hitelezői előnyben részesültek.

Az engedményezési szerződésekkel ugyanis az alpereseknek követelése keletkezett a felperessel szemben, lehetővé vált az, hogy a felperessel szemben fennálló tartozásukba a Ptk. 296. §-a alapján a követelésüket beszámítsák. Ezen beszámítás eredményeként pedig az alperesek röviddel a felszámolási eljárás megindítását megelőzően a Cstv. szabályai szerinti hitelezői kielégítési sorrend megsértésével hozzájutottak a követelésükhöz.

Az ítélet ellen az alperesek fellebbeztek, annak megváltoztatásával a kereset elutasítását, és a felperesnek a perköltségeik megfizetésére kötelezését kérték.

Az I. r. alperes arra hivatkozott, hogy megalapozatlan volt a Cstv. 40. § (2) bekezdésére alapítottan a felperes javára 3 145 669 Ft és kamatai megfizetésére kötelezése.

Az ítélet indokolásával szemben a fellebbezésében is megismételte az elsőfokú eljárás során részletesen kifejtett azt a védekezési álláspontját, amelynek lényege szerint abból az okból, hogy az engedményezési megállapodásuk megkötésekor a felperesnek más, a Cstv. szabályai szerint ilyenek minősülő hitelezője nem volt, fogalmilag kizárt, hogy az engedményezési szerződés eredménye egy hitelező előnyben részesítése lett volna.

Utóbbi megállapítására azért sem kerülhetett volna sor, mert az elsőfokú bíróság által a felszámoló nyilatkozata és a becsatolt felszámolási iratok alapján megállapított tényállás szerint „a felszámoló a zárómérlegben a felperes felszámolási vagyonát 1 000 174 657 Ft értékben, miközben a kötelezettségét 755 976 000 Ft értékben állapította meg”, amiből egyértelmű, hogy a rendelkezésre álló felszámolási vagyon elegendő a felperessel szembeni hitelezői igények kielégítésére. Az pedig, hogy a felszámolási vagyont a

felszámoló egyelőre sikertelenül kísérelte meg értékesíteni, az I. r. alperessel szembeni igény megalapozottsága szempontjából közömbös.

Az I. r. alperes szerint a Cstv. 40. § (2) bekezdésében meghatározott rendes gazdálkodás körét helyesen értelmezve az adott ügyben az elsőfokú bíróság helytelen következtetést vont le arra vonatkozóan, hogy a felperes és az I. r. alperes között létrejött ügylet ezen a körön kívül esett. Az engedményezéssel ugyanis a felek között nem jött létre egy új jogviszony, az alapügylet pedig, amelyre tekintettel az engedményezésre sor került, mindkét cég bejegyzett tevékenységeként a rendes gazdálkodás körébe tartozik.

A II. r. alperes a fellebbezésében is fenntartotta, hogy a felperes keresete elkésztett, így a per megszüntetésének van helye. Az elsőfokú bíróság ítélete indoklásában ezzel összefüggésben kifejtettekkel szemben hangsúlyozta, hogy a felszámolóbiztos meghallgatása során elismerte, 2010. augusztus 10. napján vette át a felperes volt vezérigazgatójától P.I.-tól azt a levelet, amelynek mellékletéből tudomást szerzett a közte és a felperes között létrejött engedményezési szerződésről. Mivel - előadása szerint - a 2010. augusztus 10. napján részére átadott iratok között a felperes (adós) tulajdonában álló ingatlanok tulajdoni lap másolatai átadásra kerültek, 2010. szeptember 24-én pedig a felszámolóbiztos átvette a készletleltárt is, továbbá folyamatosan kapcsolatot tartott és egyeztetett P.I.-nal, a felszámolás elrendelésétől számított 40 napon belül bejelentett hitelezői igények ismeretében birtokában volt azoknak az adatoknak, amelyek alapján eldönthette, benyújtsa-e a keresetet, avagy sem.

Hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróságnál 3.G.../2011. szám alatt folyamatban volt perben a felszámolóbiztos akként nyilatkozott, hogy a beavatkozó felszólítására került sor a per megindítására, és a per megindítása azért húzódott el, mert a beavatkozó kérte, hogy amíg az egyezségi tárgyalások folynak, ne kerüljön arra sor. Ez a nyilatkozata pedig ellentmond annak az ítéletbeli megállapításnak, miszerint a perindításra határidőben azért nem került sor, mert csak 2010. november 9-én történt meg az iratok teljes körű átadása.

A II. r. alperes egyetértett az elsőfokú bíróság ítéletének a Cstv. 40. § (1) bekezdés c.) pontjára alapított kereset elutasítását megokoló indokaival. Fellebbezési álláspontja szerint azonban a Cstv. 40. § (2) bekezdésére alapított kereseti kérelem - részben ugyanezen indokok alapján - sem foghat helyt. A hitelezők előnyben részesítése ugyanis a Cstv. 40. § (2) bekezdése alapján történő marasztalásnak is feltétele, ugyanakkor az elsőfokú bíróság - a II. r. alperessel egyetértve - megállapította, miszerint a jelen per tárgyát képező engedményezési szerződésnek nem volt tárgya a hitelező előnyben részesítése.

A II. r. alperes hangsúlyozta, a Cstv. 40. § (2) bekezdésének rendelkezéseivel a jogalkotó célja nem az volt, hogy önmagában már akkor is visszakövetelhető legyen a felszámolás elrendelése előtti szolgáltatás, ha valamely személy a lejárt követelését megkapja még a felszámolás előtt. A rendelkezésnek a törvénybe iktatásával a jogalkotó célja az volt, miszerint akkor legyen visszakövetelhető a szolgáltatás, ha azáltal az adós egy hitelezője úgy jut hozzá a teljes szolgáltatáshoz, hogy ezáltal a felszámolási eljárásban bejelentkezett többi hitelező egyáltalán nem, vagy nem teljes mértékben jut hozzá a saját követeléséhez. A jelen ügyben a rendelkezésre álló adatokból pedig ez sem volt megállapítható, ellenkezőleg a felszámoló nyilatkozata és a felszámolási iratok alapján éppen arra vonható le következtetés, hogy az adós felszámolási vagyona meghaladja a felszámolási eljárásban bejelentkező hitelezők összes követelését.

A II. r. alperes szerint is téves az elsőfokú ítéletnek a felperes és a II. r. alperes között létrejött ügylet rendes gazdálkodás körébe tartozásával kapcsolatban kifejtett indokolása. Az azt tartalmazó okiratnak a fellebbezése mellékleteként csatolásával igazolva állította, hogy a közte és a felperes között létrejött engedményezési megállapodás alapját képező ügylet mezőgazdasági gépek értékesítésére vonatkozó szerződés volt, amely az alperesnek is és a felperesnek is „a legnagyobb hasznot hozó” bejegyzett tevékenységi körébe esik, így mindkét cég rendes gazdálkodásába tartozik.

A rendes gazdálkodás körébe tartozó alapkötelem ellenértékének engedményezés útján való teljesítése is a rendes gazdálkodás körébe tartozik, és így nem minősül a Cstv. 40. § (2) bekezdésében meghatározott olyan szolgáltatásnak, amely az egyéb feltételek megléte esetén a felszámoló által visszakövetelhető.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását, és az alpereseknek a perköltségében történő marasztalását kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróságnak a teljes körűen felderített, és helyesen megállapított tényálláson alapuló döntése helyes, annak jogi indokolása azonban téves.

A részletesen kifejtett érvekkel alátámasztott álláspontja szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a kereseti kérelmet az elsődlegesen előterjesztett jogcímen, a Cstv. 40. § (1) bekezdés c.) pontja alapján nem találta megalapozottnak, és elutasította.

Rámutatott ugyanakkor arra is, hogy az alperesek a fellebbezésükben alaptalanul vitatták az adott esetben a Cstv. 40. § (2) bekezdésében írt törvényi feltételek fennállását. Az nem kétséges ugyanis, hogy az engedményezés alapján a kötelezett teljesítésével az alperesek az adós többi hitelezőihöz képest előnyben részesültek, mivel a teljes követelésükhöz hozzájutottak, amely követelésük az adós többi hitelezőivel együtt csak a Cstv. 57. §-ában meghatározott sorrendben nyerhetett volna kielégítést.

Annak az elsőfokú bíróság által is elfoglalt jogi álláspontnak a helytállósága, miszerint lejárt követelések engedményezéssel (különösen nagy számban) történő kiegyenlítése már nem tartozik az üzletszerű gazdasági kapcsolatokban megkötött szerződések, vagyis a felperes rendes gazdálkodása körébe, nem csupán a jogszabályból és annak miniszteri indoklásából, hanem a BDT 2009.2041. számú jogesetben is megjelenő kialakult bírói gyakorlatból is következtethető.

A felperes elismerte, hogy a Cstv. 40. § (2) bekezdésére, mint másodlagos jogcímre valóban a „jogvesztő határidőn túl” hivatkozott. A BH 2009.248. számú eseti döntésre hivatkozó érvelése szerint mivel a jogcím nem köti a bíróságot, az elsőfokú bíróság az egyébként határidőben benyújtott keresete alapján a felperesi indítvány nélkül is helyt adhatott volna a kereseti követelésének a Cstv. 40. § (2) bekezdése szerint.

A felek és a beavatkozó tárgyalás tartását - felhívásra - nem kérték, ezért az ítélet táblája a fellebbezéseket a Pp. 256/A. § (1) bekezdésének f.) pontja alapján tárgyaláson kívül a Pp. 253. §-ának (3) bekezdése szerint bírálta el, melynek során nem érintette a felperes Cstv. 40. § (1) bekezdés c.) pontjára alapított kereseti kérelmeit elbíráló, tartalma szerint elutasító részében, mivel azt a felek, illetve a beavatkozó határidőben benyújtott fellebbezéssel nem támadták, a felperes pedig a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet erre vonatkozó indokolásával szembeni fellebbezési kérelmet elkésztetten terjesztette elő.

A Cstv. 40. § (2) bekezdése alapján marasztaló ítéleti döntéssel szemben előterjesztett I. és II. r. alperesi fellebbezés is alapos.

Mivel a felperes - az alperesekkel szemben külön-külön indított, így a perek egyesítése ellenére valóságos személyi és tárgyi keresethalmazatot alkotó - kereseti kérelmeit elsődleges (Cstv. 40. § (1) bekezdés c.) pontjára alapított) és másodlagos (Cstv. 40. § (2) bekezdésén alapuló) jogalapon is előterjesztette, kereseti kérelmei - alperesként külön-külön - látszólagos vagylagos (eshetőleges) keresethalmazatot is alkotnak.

A Kúria által kialakított és következetesen érvényesülő bírói gyakorlatnak megfelelően járt el az elsőfokú bíróság, amikor a kereseti kérelmeket a felperes által előterjesztett sorrendben vizsgálta, és nem követett el eljárási szabálysértést azzal sem, hogy az elsődlegesen megjelölt jogalapon (Cstv. 40. § (1) bekezdés c.) pontja) alaptalannak ítélt kereseti kérelem vonatkozásában elutasító ítéleti rendelkezést nem hozott, hanem a keresetek megalapozottságát a másodlagosan (Cstv. 4. § (2) bekezdés) előterjesztett jogcímen is vizsgálta.

Az utóbbi vonatkozásában a jogvita elbírálásánál releváns tények és körülmények tekintetében eljárási szabálysértés nélkül teljes körűen lefolytatta a bizonyítási eljárást, az ennek során beszerzett peradatok okszerű mérlegelésével helyes tényállást állapított meg, azonban az abból levont jogi következtetéseivel az I. r. és a II. r. alperest marasztaló döntéssel az ítéletábra nem ért egyet.

I. A Cstv. 40. §-ának (2) bekezdése - amely alapján a támadott ítéletében az elsőfokú bíróság mind a két alperest marasztalta - a felszámoló számára az adós nevében a Cstv. 40. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül teszi lehetővé az adós által nyújtott szolgáltatás visszakövetelését.

A Cstv. 40. § (1) bekezdésében meghatározott 90 napos határidő vonatkozásában már több közzétett eseti döntés is azonosan kifejtette: ez a határidő elévülési, anyagi jogi határidő (BDT 2008.1875., 2004.915.I.). Ezért alkalmazni kell rá a Ptk-nak az elévülésre vonatkozó 324-326. §-ainak a rendelkezéseit, és azok alkalmazása során a bírói gyakorlatban kialakult azt a jogalkalmazási szabályt is, amely szerint a keresetindításra nyitva álló elévülési határidő elmulasztása esetében a bíróság az elévülést hivatalból nem észlelheti, ezért (értelemszerűen) a Cstv. 40. § (1) bekezdésében írt elévülési határidő megtartását is csak az alperes arra történő hivatkozása esetében vizsgálhatja (BDT 2004.915.I.). A jelen esetben azonban az I. r. alperes a 90 napos határidő elmulasztására sem az eljárás során, sem a fellebbezésében nem hivatkozott. Az ellene indított kereset vonatkozásában tehát a perindítási határidő megtartása nem lett volna vizsgálható.

Ezért az ítéletábra az elsőfokú ítélet indokolásából mellőzi azt a megállapítást, hogy a keresetlevelet a felperes a Cstv. 40. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő (ítélet 6. oldal második bekezdés, utolsó sor).

A II. r. alperes azonban az ellene a Cstv. 40. § (1) bekezdésének c.) pontja és a (2) bekezdése alapján indított kereset elutasítását elsőként a 90 napos határidő elmulasztása miatt kérte, ezzel - tartalma szerint - elévülési kifogással élt. A II.r. alperes elévülési kifogására tekintettel pedig az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor elsődlegesen ebben a kérdésben döntött. Ezzel a döntésével - a II. r. alperes fellebbezési támadásával szemben - az ítéletábra egyetértett az alábbi eltérő indokokkal.

A Cstv. 40. § (2) bekezdése alapján az adós által nyújtott (az ott írt feltételeknek megfelelő) szolgáltatás visszakövetelése iránti jog az anyagi jog jogosultjának (az adós felszámolójának) olyan joga, amelynek érvényesítése érdekében a keresetindítás a Cstv. 40. § (1) bekezdésében meghatározott 90 napos határidőhöz kötött.

Ha a keresetindítás határidőhöz kötött a bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy a keresetlevél legkésőbb a határidő utolsó napján megérkezett-e a bíróságra.

Kétségtelen, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdésére történő utalása folytán a Cstv. 40. §-ának (2) bekezdése az adós felszámolója számára a visszakövetelési jog keresettel történő érvényesítését is a tudomásszerzéstől számított 90 napon belül teszi lehetővé. Annak azonban, hogy mit kell tudomásszerzésnek - ezáltal az elévülési határidő megnyílt kezdő időpontjának - tekinteni, ez esetben hangsúlyos jelentősége van annak, hogy a Cstv. 40. § (2) bekezdésében a jogalkotó nem valamely az adós által megkötött szerződés megtámadásának, hanem a szolgáltatás visszakövetelésének a jogát biztosítja a felszámoló számára.

Mivel a Cstv. 40. § (1) bekezdésében írt 90 napos határidő elévülési jellegű, alkalmazni kell rá a Ptk. 326. § (1) bekezdésének azt a rendelkezését, amely szerint az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé vált, azaz amikor megnyílik a bíróság előtti igényérvényesítés lehetősége.

Mindezekből következik, miszerint annak megítélésénél, hogy az adott esetben a felperes a Cstv. 40. § (2) bekezdése alapján őt megillető anyagi jogi igénye érvényesítése érdekében a keresetlevelét elévülési időn belül nyújtotta-e be, nem annak volt jelentősége, hogy a felszámoló az engedményezési szerződésről mikor szerzett tudomást, hanem annak, hogy mikor jutott tudomására az, hogy a felperes által engedményezett követelést a kötelezett az engedményesnek (II. r. alperes) teljesítette, mivel ez alapján nyílt meg a lehetősége arra, hogy a felperes által a II. r. alperesnek ilyen módon teljesített szolgáltatást a Cstv. 40. § (2) bekezdése alapján visszakövetelje.

A fellebbezéssel együtt felterjesztett 6.G../2011/5. számú, 2011. április 1-jén benyújtott előkészítő iratból az volt megállapítható, hogy a felperes a II. r. alperes 2011. március 28-án G../2011/4. szám alatt benyújtott előkészítő iratából szerzett tudomást arról, hogy „a kötelezett az engedményezési szerződés alapján teljesített”. Az ítéletábra az ahhoz csatolt tértivevényből azt is kétségtelenül meg tudta állapítani, hogy a II. r. alperesnek azt a hivatkozott előkészítő iratát, amelyben bejelentette: „B.R. a per tárgyát képező engedményezési szerződés alapján 2010.08.18. napján fizetett meg 507 901 Ft összeget az alperes részére”, a felperes jogi képviselője 2011. március 30. napján vette át. Az ilyen módon teljesített szolgáltatás visszakövetelése iránti, a Cstv. 40. § (2) bekezdése szerinti igény érvényesítésére rendelkezésre álló, a Cstv. 40. § (1) bekezdésében írt 90 napos határidő folyása tehát e napon kezdődött meg. A felperes azzal, hogy a II. r. alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelmét a Cstv. 40. § (2) bekezdésének megfelelően a 2011. április 1-jén benyújtott 5. sorszámú előkészítő iratában módosította, a Cstv. 40. § (2) bekezdésére alapított keresetét a II. r. alperessel szemben is elévülési időn belül terjesztette elő, így annak érdemi elbírálásával az elsőfokú bíróság nem sértett jogszabályt.

II. Alaposnak találta ugyanakkor az ítéletábra az alperesek fellebbezését abban a részében, amely szerint az elsőfokú bíróság tévedett, amikor azt állapította meg, hogy az adott esetben a szolgáltatás visszakövetelésének a Cstv. 40. § (2) bekezdésében írt feltételei

mindkét alperes vonatkozásában fennállnak, ezért az engedményezések alapján kapott szolgáltatásokat a felperes részére vissza kell fizetniük.

Az I. és a II. r. alperes e körben azonos fellebbezési kérelme alapján a másodfokú eljárásban elsőként az volt eldöntendő, miszerint helytállóan ítélte-e meg az elsőfokú bíróság azt, hogy az engedményezési szerződések alapján az I-II. r. alperes részére történt kifizetések a rendes gazdálkodás körén kívül eső szolgáltatásnak minősülnek.

Az irányadó tényállás szerint az adott esetben a felperes a 2010. június 1-jei engedményezési szerződéssel az I. r. alperes ... számú, 2010. április 30-ai esedékességű számlájából 3 000 000 Ft-ot, a ... számú, 2010. május 13-ai fizetési határidejű számláját teljes egészében egyenlítette ki oly módon, hogy a D. Kft-vel szemben 2010. június 1-jén fennálló 3 347 290 Ft összegű követeléséből 3 145 669 Ft követelését az I. r. alperesre engedményezte.

Ugyanígy a 2010. június 28-ai engedményezési szerződéssel a II. r. alperes a ... számú számláját egyenlítette ki oly módon, hogy B.R. kötelezettel szemben 2010. június 28-án fennálló 2 062 500 Ft összegű követeléséből 507 901 Ft-ot a II. r. alperesre engedményezett.

A hivatkozott számlákban az I. r. alperes a felperes részére 2010. március 31-én értékesített 1 db nehézkombinátor, illetőleg gépalkatrészek bruttó vételárát érvényesítette a felperessel szemben.

Az ítélet tábla álláspontja egyezik az I. r. alperes fellebbezési álláspontjával abban a kérdésben, hogy ez esetben a felperes által nyújtott szolgáltatás a számla kibocsátásának alapjául szolgáló szerződés szerinti vételár fizetési kötelezettség teljesítése, és nem pedig a követelés átruházása volt. Azt pedig az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása is helyesen tartalmazza, hogy a rendes gazdálkodás körébe tartozó szolgáltatásnak a cégjegyzékbe bejegyzett gazdasági társaságnál a létesítő okiratban szereplő tevékenységi körök gyakorlása során az üzletszerű gazdasági kapcsolatok körében megkötött szerződések, és az ezek alapján teljesített szolgáltatások minősülnek.

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálatától hivatalból online beszerzett cégek kivonatban szereplő a felperesnek a cégjegyzékbe is bejegyzett „egyéb gépjármű-kereskedelem” főtevékenységére, továbbá a tevékenységei között a „gépjárműalkatrész-nagykereskedelem” tevékenység feltüntetésére is figyelemmel, a nem vitásan az I. r. alperessel kötött megállapodását a cég rendes gazdálkodása körébe esőnek kell tekinteni. Ezért - az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában kifejtettekkel szemben - az alapügylet körébe tartozónak, ezáltal a rendes gazdálkodás körébe esőnek kell minősíteni a felperes fizetési kötelezettségének engedményezéssel való teljesítését is.

Az ítélet tábla által követett (és a BH 2009.280. számon közzétett eseti döntésben, valamint a Kúria Gfv.VII.30.195/2012/5. számú felülvizsgálati határozatában is megjelenő) bírósági gyakorlat szerint azt, hogy a Cstv. 40. § (2) bekezdése alapján visszakövetelt szolgáltatás a rendes gazdálkodás körébe tartozik-e, az alapul szolgáló jogügylet alapján kell eldönteni. Amennyiben az adós a szerződést a rendes gazdálkodása körében köti meg, az ellenszolgáltatás teljesítése, ideje, módja, a jogügylet minősítésén nem változtat, a kifizetés idejétől függetlenül a jogügylet és az annak alapján teljesített szolgáltatás eredeti minősítésének megfelelően a rendes gazdálkodás körébe tartozik. Ebből a szempontból tehát a jogviszony alaptermészete a döntő, és ennek alapján a jogviszony minden eleme a

szolgáltatás és az ellenszolgáltatás is a rendes gazdálkodás körébe tartozik (Pécsi Ítéltábla Gfv.IV.30.113/2012/16.).

Amint arra az elsőfokú bíróság is helyesen hivatkozott a Cstv. 40. §-ának (2) bekezdése a két törvényi feltétel együttes fennállása mellett teszi csak lehetővé, hogy a felszámoló az adós nevében az (1) bekezdés szerinti határidőben visszakövetelje az adós által a felszámolási eljárás folytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját megelőző 60 napon belül és azt követően nyújtott szolgáltatást. Ebből következően, ha bármelyik törvényi feltétel hiányzik, a visszakövetelés megalapozatlan.

Mindezeket figyelembe véve tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az I. r. alperest a Cstv. 40. §-ának (2) bekezdése alapján kötelezte a részére vételárként kifizetett 3 145 669 Ft-nak a felperes számára történő visszafizetésére.

Az ítéltábla lényegében a fenti indokok alapján találta téves döntésnek az elsőfokú bíróság részéről a Cstv. 40. § (2) bekezdése alapján a II. r. alperesnek a felperes javára kötelezését is.

A hitelező előnyben részesülésének tényét mindig az adott helyzetben a konkrét tényállás alapján lehet megállapítani. Már a felperes 2011. január 14-én benyújtott keresetlevele mellékleteként előterjesztett iratokból is megállapítható volt, hogy a 2010. június 28-ai engedményezési szerződés alapján történt kifizetéssel a felperes a II. r. alperesnek a ... sorszámú üzletkötői jutalékként igényelt bruttó 2 750 000 Ft összegű számlájából egyenlített ki 507 901 Ft összegű követelést.

Eltérő, téves jogi álláspontja miatt azonban az elsőfokú bíróság már nem foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy e számlakövetelés alapjául szolgáló szerződés (jogviszony) a felperes cégjegyzékbe bejegyzett tevékenységi körébe tartozó ügylettel kapcsolatos-e. Ennélfogva a Pp. 235. § (1) bekezdésének utolsó mondata alapján az adott esetben a II. r. alperesnek lehetősége volt arra, hogy a számlakibocsátás alapjául szolgáló vállalkozási szerződésre (annak becsatolásával) csak a fellebbezésében hivatkozzon az elsőfokú ítélet jogszabálysértő voltának alátámasztásaként.

Amiatt pedig, hogy az elsőfokú bíróság - eltérő, téves jogi álláspontja folytán - a Cstv. 40. § (2) bekezdése alapján a II. r. alperest a kereset szerint annak ellenére marasztalta, hogy a szerződést vizsgálta, vizsgálhatta volna, az ítéltábla azt a felperes rendes gazdálkodásába tartozó ügylet bizonyítása érdekében a fellebbezésben hivatkozott bizonyítékként az alábbiak szerint figyelembe vette.

A „vállalkozási szerződés”-nek nevezett megállapodással a felperes mezőgazdasági gépjármű kereskedelemmel kapcsolatos (több feladat elvégzését magába foglaló) tanácsadói-, marketing-, szolgáltató tevékenységgel bízta meg a II. r. alperest, amit az egyösszegű, 2 200 000 Ft + áfa díj ellenében elvállalt.

Mintahogyan az az előzőekben részletesen kifejtésre került, a per jelen szakaszában a felperesnek a II. r. alperes ellen előterjesztett, a Cstv. 40. § (2) bekezdésére alapított keresetének tárgyát valójában nem az alperessel kötött engedményezési szerződés, hanem annak teljesítésével a „vállalkozási” szerződés alapján a II. r. alperes által kiállított ... sorszámú számla részbeni (abból 507 901 Ft) II. r. alperes részére történt megfizetése képezi.

Figyelemmel arra a nem vitatott tényre, hogy a felperes - a cégjegyzékbe is bejegyezten - egyéb gépjármű-kereskedelem főtevékenység végzésére létrehozott, ténylegesen pedig

elsősorban mezőgazdasági gépkereskedelemmel foglalkozó gazdasági társaság, az e tevékenységéből származó bevétel növelése céljából, a II. r. alperessel szaktanácsadói marketing és tolmács feladatok elvégzésére kötött szerződés rendszerinti, megszokott ügyletnak minősül. Ennélfogva annak alapján a felperes részéről - engedményezés útján - a II. r. alperesnek megfizetett pénzösszeg visszakövetelésére a Cstv. 40. § (2) bekezdése alapján nincs jogi lehetőség.

Az elsőfokú bíróság megalapozatlan érdemi döntést hozott, ezért a II. r. alperessel szemben is, amikor ennek ellenére a Cstv. 40. § (2) bekezdése alapján a felperes javára a kereset szerint marasztalta.

Mindezekre figyelemmel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét - a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésében írt kerete között - a Polgári perrendtartásról szóló többször módosított 1952. évi III. törvény (Pp.) 253. §-ának (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és mind az I. r., mind a II. r. alperessel szemben előterjesztett keresetet, mint megalapozatlant elutasította.

A megváltoztatott döntés következtében módosult a felek pernyertességének aránya.

A felperes teljes pervesztessé, míg az I. r. alperes a vele szemben érvényesített 3 145 669 Ft, a II. r. alperes pedig a tőle követelt 507 901 Ft követelés tekintetében pernyertessé vált. Emiatt mellőzte az ítélet tábla az alpereseknek a felperes javára elsőfokú perköltség fizetésére kötelezését, és a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint a felperest kötelezte az I-II. r. alperesek javára ügyvédi munkadíjból eredően keletkezett elsőfokú perköltségük megfizetésére.

Az ügyvédi munkadíj összegét az ítélet tábla „A bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről” szóló 32/2002. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a.) pontja, és a 4/A. §-ának (1) bekezdése szerint az I. r. alperes esetében 3 145 669 Ft pertárgyérték alapulvételével (27 %-os áfát is tartalmazó) 199 750 Ft-ban, a II.r. alperes vonatkozásában 507 901 Ft pertárgyérték alapulvételével (27 %-os áfával növelten) 32 250 Ft-ban állapította meg, és a felperest ennek megfizetésére kötelezte a Pp. 217. § (1) bekezdésén alapuló teljesítési határidő mellett.

A keresetindítással a felperes oldalán felmerült, 3 145 669 Ft pertárgyérték alapulvételével - „Az illetékekről” szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 42. § (1) bekezdés a.) pontja szerinti - 188 700 Ft összegű, és 507 901 Ft pertárgyérték alapján számított 30 500 Ft összegű az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt kereseti illeték megfizetésére az ítélet tábla a felperest az állam javára a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, és a 15. § (1) és (3) bekezdése alapján kötelezte.

Az alperesek fellebbezése eredményre vezetett. Az ügyvédi munkadíjból és a fellebbezési illeték megfizetéséből származó másodfokú perköltségük megfizetésére ezért az ítélet tábla a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján a felperest kötelezte.

A perköltségként megfizetendő ügyvédi munkadíj összegét az előbbiek szerint pertárgyértékként figyelembe vett fellebbezési érték alapulvételével a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a.) pontja, (5) bekezdése, és a 4/A. §-ának (1) bekezdése szerint, de a (6) bekezdés alkalmazásával - a kifejtett ügyvédi tevékenység alapján, és tekintetbe véve azt, hogy a másodfokú eljárásban tárgyalás tartására nem került sor - az I.

r. alperes vonatkozásában 90 000 Ft, a II. r. alperes vonatkozásában 15 000 Ft mérsékelt összegben állapította meg.

Az ítéletábra észlelte, annak ellenére, hogy „Az illetékekről” szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 42. § (1) bekezdésének a fellebbezés benyújtásának időpontjában hatályos rendelkezése szerint a fellebbezési eljárási illeték mértéke a pertárgyérték 8 %-a, az I. r. alperes a fellebbezésénél az ennek megfelelő 251 700 Ft helyett csupán 188 800 Ft fellebbezési illetéket rótt le. Ezért az ítéletábra az I. r. alperest a hiányzó 62 900 Ft fellebbezési eljárási illeték utólagos megfizetésére, hivatalos lelet készítésének terhével felhívta.

Az ilyen módon általa előlegezettnak tekintett 251 700 Ft, valamint a II. r. alperes által a fellebbezésén (helyes összegben) megfizetett 40 700 Ft fellebbezési eljárási illeték összegét pedig a másodfokú eljárásban meghatározott ügyvédi munkadíj összegéhez hozzászámította, és ily módon a felperest az I. r. alperes javára (90 000 Ft + 251 700 Ft) 341 700 Ft, a II. r. alperes javára pedig (15 000 Ft + 40 700 Ft) 55 700 Ft másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte a Pp. 217. §-ának (1) bekezdése szerinti teljesítési határidőben.

Debrecen, 2013. május hó 24. napján

Dr. Madarász Anna sk a tanács elnöke, Dr. Riczu András sk előadó bíró, Cogoiné Dr. Boros Ágnes sk bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó